

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Лірник Сергій Володимирович

УДК 336.02

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО
БЮДЖЕТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ Сергій Лірник

Керівник роботи
Мартинюк Г. П.
ст. викл.к. е. н.

Житомир – 2022

Висновок кафедри фінансів і кредиту
за результатами попереднього захисту: Лірника С.В.

Протокол засідання кафедри № _____ від «___» _____ 2022 р.

Завідувач кафедри: к.е.н., професор _____ Дема Дмитро Іванович
(підпис)

«___» _____ 2022 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Лірник Сергій Володимирович захистив (ла)
(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Лірник С. В. – Податкові надходження державного бюджету: проблеми та перспективи. Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2022.

В кваліфікаційній роботі викладені теоретичні аспекти формування податкових надходжень. Теоретично обґрунтовано організаційну основу податкових надходжень. Проведено моніторинг державного бюджету та встановлено роль податкових надходжень в його дохідній частині. Запропоновано удосконалення механізму формування бюджету податкових надходжень через використання методу імітаційного моделювання.

Ключові слова: податки, адміністрування, надходження, податкові інструменти, доходи державного бюджету.

SUMMARY

Lyrnyk S. V. - State budget tax revenues: problems and prospects.
Manuscript.

Qualifying work for a master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". - Polissia National University, 2022.

The theoretical aspects of the formation of tax revenues are outlined in the qualification work. The organizational basis of tax revenues is theoretically substantiated. The state budget was monitored and the role of tax revenues in its revenue part was established. It is proposed to improve the mechanism of tax revenue budget formation through the use of the simulation modeling method.

Keywords: taxes, administration, revenues, tax instruments, state budget revenues.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....	8
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....	14
Висновки до розділу 2.....	23
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....	24
Висновки до розділу 3.....	28
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	36

ВСТУП

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень. Податки, що сплачуються до державного бюджету являються ключовими доходами бюджету. В свою чергу обсяг податкових надходжень займають велику частку в обсязі бюджетних ресурсів, оскільки це є ключовим елементом для створення перерозподільчих відносин ВВП. Тому доцільно правильно аналізувати формування податкових надходжень до бюджету, та в свою чергу ефективно спрямовувати політику оподаткування на збільшення ресурсів держави, особливо у період війни. Прогнозування податкових надходжень до державного бюджету є одним з головних та одним з важких методів для управління фінансовою системою держави. Визначення прогнозування обсягу податкових надходжень, який залежить від багатьох нерегульованих факторів. І тому для здійснення планування та використання фінансових ресурсів перспективою буде використання методу імітаційного моделювання.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методологічне обґрунтування та розробка прогнозованих рекомендацій, щодо збільшення податкових надходжень державного бюджету.

Визначена мета обумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- обґрунтувати теоретичні аспекти з формування податкових надходжень до бюджету;
- проаналізувати стан дохідної частини бюджету та визначити роль податкових надходжень;
- розробити пропозиції щодо удосконалення формування податкових ресурсів, а відтак, і формування дохідної бази державного бюджету.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес формування податкових надходжень державного бюджету. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних аспектів формування податкових надходжень державного бюджету.

Методи дослідження. Для вирішення завдань в дослідженні теоретичних аспектів механізму формування податкових надходжень та визначення його ролі у формуванні доходів державного бюджету використовувалися *абстрактно-логічний метод; метод та метод синтезу. Метод порівняльного аналізу та статистико-економічний метод* застосовувалися при оцінці доходної частини державного бюджету, а саме, для дослідження формування податкових надходжень до бюджету.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Запропоновано підхід до формування бюджету податкових надходжень на короткотермінову перспективу з використанням методу імітаційного моделювання являє наукову новизну кваліфікаційної роботи.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення щодо формування податкових надходжень можуть бути використані в системі податкового менеджменту з метою збільшення доходної частини державного бюджету.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи були викладені під час участі у наукових студентських конференціях а саме:

«Теоретичні аспекти формування доходної частини державного бюджету» - оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Фінансове забезпечення економіки» (20 червня 2022 р.);

«Аналіз формування податкових надходжень бюджету України» - оприлюдненій у збірнику праць учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку». (03 листопада 2022 р.);

«Прогнозування обсягів податкових надходжень державного бюджету за методом Монте – Карло» - оприлюдненій на конференції «Студентські наукові читання – 2022» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт: Поліський національний університет, 2022.

Структура та обсяг роботи. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 26 сторінках комп'ютерного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 4 таблиць та 6 рисунків. Структура кваліфікаційної роботи включає вступ, три основні розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Формування дохідної частини державного бюджету є головним та невідкладним завданням бюджетних інституцій для виконання засад політики держави у сфері формування доходів. Оскільки, доходи державного бюджету є ключовим джерелом та предметом розподілу та перерозподілу ВВП, доцільно сформувані теоретичні висновки, щодо наповнення дохідної частини бюджету та детальніше розглянути дану частину бюджетного процесу[4].

Нині, існує безліч трактувань поняття «доходів бюджету», що в свою чергу створює суперечності для висвітлення даної категорії. Також, не менш важливим моментом у формуванні бюджетної політики є визначення оптимальних розмірів формування дохідної частини державного бюджету та визначення сум податкових вливань від суб'єктів господарювання та фізичних осіб[21].

Бюджет виступає своєрідним інструментом, який показує розвиток держави на відповідному економічному рівні. Основним елементом бюджетного процесу є виконання бюджетних повноважень з формування доходів бюджету, що в свою чергу створює стабільність в економічному та соціальному напрямках, і загалом рівні задоволення життям населення [4].

Питання з приводу формування доходів державного бюджету знайшло відображення в наукових працях В. Федосова, В. Опаріна, Л. Сафонова. Теоретичні аспекти формування дохідної частини бюджету досліджуються в багатьох працях науковців, з чого можна зробити висновки про відсутність єдиного бачення структури доходів та класифікації джерел. Тому виникає потреба в об'єднанні та створенні цілкового та повного визначення дохідної частини державного бюджету[37].

Доходи бюджету є основним елементом соціально – економічного добробуту громадян і займають ключове місце у формуванні бюджетних

ресурсів. Зважаючи на скільки це різнобічне поняття «доходи бюджету», доцільніше буде розглядати трактування даного поняття з позиції триєдиного підходу, а саме: економічного, правового та матеріального на рисунку (рис. 1.1)[39].

Рис. 1.1. Триєдиний підхід до визначення поняття доходів державного бюджету

Джерело: власні дослідження

Правовий підхід формування дохідної частини бюджету та його значення формує Бюджетний кодекс України. Через бюджет здійснюється акумуляція фінансових ресурсів для забезпечення соціально – економічної стабільності країни, а також використання цих коштів в цілях, які належать розпорядникам бюджетних ресурсів. З огляду на це, основа ВВП акумулюється у складі державного бюджету і йде на потреби забезпечення добробуту економіки, на вирішення соціальних конфліктів, забезпечення військової здатності[4].

Отже, застосування триєдиного підходу до визначення доходів бюджету в комплексній системі соціально-економічного розвитку, можна вважати рядом економічних відносин, щодо акумулювання фінансових ресурсів держави відповідно правового підходу визначеного в Бюджетному кодексі що виникають між державою, та іншими суб'єктами, щодо мобілізації ресурсів спрямовані на формування грошового фонду, що використовуватиметься для забезпечення соціально-економічного розвитку країни[37].

Так Тарасюк М. в наукових доробках присвячених формуванню доходів бюджету в умовах трансформації економіки стверджує що «джерелом для державного та місцевого бюджету виступає ВВП, при збільшенні якого покращується та міцніє економіка у фінансовому плані, відбувається нарощення обертів виробництва, збільшення зайнятості, покращення рівня життя та якості життя, заробітної плати, фінансового результату підприємств та організацій, купівельної спроможності» [38]. Тарасюк М. вважає що «як наслідок, зростають надходження від податків до бюджетів всіх рівнів. Але при зниженні номінального ВВП та зростання інфляції призведе до номінального зменшення доходів бюджету» [39].

Позиції наукових підходів до поняття доходів державного бюджету в літературних джерелах сильно відрізняються, але при цьому дані визначення можна охарактеризувати за відповідними напрямками[21].

Рис. 1.2. Наукові підходи до поняття доходи державного бюджету

Джерело: власні дослідження та [21].

Загальновідомо, що доходи бюджету є результатом процесу розподілу - з одного боку і метою подальшого перерозподілу коштів до централізованих фондів – з іншого. В. Пушкарьова стверджує що «значення бюджету, не тоді, коли відповідна держава здійснює свої доходи та видатки, а тоді коли в свою діяльність включає процеси планування, складення кошторисів та відповідних планів на відповідний період[31]. Це показує бюджет з історичної точки зору

про важливість здійснення фінансової діяльності, для забезпечення стабільності та виконання політики у сфері економіки»[2].

Разом з тим, у підручнику «Теорія фінансів» В. Феодосов та М. Карлін вказують, що «накопичення доходів, є головним аспектом для виконання своїх функцій державою»[40]. Саме доходи виступають головним елементом в здійсненні належної економічної політики. Накопичення фінансових ресурсів, в свою чергу впливає на розвиток загалом, та забезпечує здійсненню виконання послуг для населення держави.

Акумуляція достатнього розміру надходжень в державний бюджет є ключовим чинником для забезпечення стабільності військової економіки. В свою чергу державні інституції завдяки бюджетним доходам здійснюють державну та внутрішню політику в межах держави. Вони можуть регулювати та стимулювати певні галузі, в свою чергу примножуючи доходи бюджету і сприяти соціальному розвитку. А це в свою чергу стимулює збільшення асигнувань із бюджету, що принесе в свою чергу позитивні зміни для розвитку в цілому[1].

Розгалуженість доходів бюджету відображається в бюджетній класифікації, яка допомагає в свою чергу здійснювати ефективно економічний аналіз і забезпечує підтримання та порівняння показників. Бюджетний кодекс України визначає бюджетні доходи за такими розділами: 1) податкові надходження; 2) неподаткові надходження; 3) доходи від операцій із капіталом; 4) трансферти [3].

Досліджуючи висновки науковців можна стверджувати що надходження від податків є основою формування бюджетних ресурсів, а їх стягнення є виступає в системі принципів як фіскальна достатність. Податкові надходження виступають в ролі обов'язкових платежів, які приймають участь в перерозподілі ресурсів. Ключовими податками що впливають на формування дохідної частини державного бюджету можна вважати податок на додану вартість, акцизний податок, податок на прибуток підприємств. Так відповідно бюджетного законодавства ПДВ та акциз сплачується до бюджету держави в

розмірі 100 %. Податок на прибуток підприємств розподіляється між державними та місцевими фінансами: в пропорціях 90% /10%.

Законодавчим актом, щодо регулювання загальнодержавних та місцевих податків і зборів виступає Податковий кодекс України. Визначений кодекс виконує відносини щодо встановлення, скасування та зміни податків і зборів в Україні та повний перелік доходів бюджету[5].

В наукових доробках Єгарміна В. Д. дослідження податкового контролю: теоретичних засад і практика застосування трактується що накопичення податкових ресурсів для виконання бюджетних зобов'язань – це відносини зі створення та розподілу податків за допомогою інструментів фінансового тиску[15]. Стверджується що наслідками в проведені акумуляції податків та їх роль у забезпеченні бюджетних ресурсів, а також динаміка цих ресурсів відображається в їх частці в доходах відповідних бюджетів [15].

Адміністрування, платників податків і зборів, їх права та обов'язки, контролюючі повноваження та можливості їх посадових осіб при виконанні податкових та інших адміністративних функцій, відповідальність за податкові порушення ключова сфера повноважень Податкового кодексу.

Разом з тим, значну увагу необхідно приділяти оптимальному перерозподілу ВВП через державний бюджет-повноваження Бюджетного кодексу. Правильне трактування та застосування основних положень Бюджетного кодексу допомагає провести раціонально політику у фіскальній та бюджетній сфері країни, забезпечити економічний розвиток та покращити якість державних послуг[6].

На превеликий жаль, наша держава не один рік живе у стані військової агресії, повномаштабних воєнних дій, що потребує значних коштів що спрямовуються на вдосконалення обороноздатності країни та потребує додаткової мобілізації коштів та як наслідок додаткових надходжень до державного бюджету. Застосування в комплексної системи соціально-економічного розвитку, через економічні відносини, щодо акумулювання фінансових ресурсів держави відповідно правового підходу визначеного

Кодексом щодо мобілізації ресурсів спрямованих на формування грошового фонду формує сутність триєдиного наукового підходу понять доходів державного бюджету [6].

Отже податкові надходження бюджету виступають головним потоком коштів, які отримує країна для ефективного та стабільного функціонування військової економіки в країні та задоволення необхідних потреб суспільства.

Висновки до розділу 1

1. Удосконалено трактування податкових надходжень, як акумулювання достатнього розміру сплати обов'язкових платежів до державного бюджету. Достатній рівень податкових надходжень виступає ключовим чинником для забезпечення стабільності військової економіки.

2. Доведено, що надходження від податків є основою формування бюджетних ресурсів, а їх стягнення в системі принципів формує фіскальну достатність. Податкові надходження виступають в ролі обов'язкових платежів, які приймають участь в перерозподілі ресурсів. Законодавчим актом щодо регулювання загальнодержавних та місцевих податків і зборів виступає Податковий кодекс України, який регулює відносини, щодо встановлення, скасування та зміни податків і зборів в Україні та встановлює повний перелік податкових наповнювачів бюджету.

3. Встановлено що застосування триєдиного підходу до визначення доходів бюджету в комплексній системі соціально-економічного розвитку, можна вважати рядом економічних відносин, щодо акумулювання фінансових ресурсів держави. Відповідно до правового підходу: доходи бюджету виникають між державою, та іншими суб'єктами, щодо мобілізації ресурсів. Матеріальний підхід - це формування грошового фонду, що використовуватиметься для забезпечення соціально-економічного розвитку країни.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Податки, збори та інші обов'язкові платежі, що сплачуються до державного бюджету являються ключовими доходами бюджету. В свою чергу обсяг податкових надходжень займають велику частку в обсязі бюджетних ресурсів, оскільки це є ключовим елементом для створення перерозподільчих відносин ВВП. Тому доцільно правильно аналізувати формування податкових надходжень до бюджету, та в свою чергу ефективно спрямовувати політику оподаткування на збільшення ресурсів держави, особливо у період війни.

В період війни, пріоритетною функцією державних інституцій є виконання зобов'язань з оборони, що потребує наповнення бюджетів всіх рівнів доходами від податків. Ключовими чинниками, що впливають на податкові надходження можна вважати чинники двох рівнів а саме, макроекономічні (законодавчу базу, формування ВВП, структуру платіжного балансу) та мікроекономічні (вибір форми оподаткування, користування податковими пільгами та приференціями, результативність роботи)[36]. Отже можна констатувати, що податки є необхідним ресурсом для суспільства, формою національного доходу та важливим засобом народного господарського впливу на суспільне виробництво[6].

Отже проведемо аналіз податкових надходжень в таблиці (табл. 2.1). Для проведення аналізу динаміки та структури формування податкових надходжень до Державного бюджету виберемо досліджуваний період з 2017 по 2021 рр.

Таблиця 2.1

**Динаміка та структура формування податкових надходжень
Державного бюджету України за 2017-2021 рр млн. грн.**

Показники	2017 р.	2018 р.	2019р.	2020р.	2021р.	Приріст 2021р.до 2017р.	
						абсол. у млн грн	у %
Податкові надходження (ПН)	630 095,7	760 016, 4	840 597,3	826 263,9	1057 822,3	427726,6	40,43
у % до доходів бюджету	81,69	82,79	83,45	80,84	87,66	-	-
Податки на доходи, прибутки, на ринкову вартість	144 297,4	173 451,1	201 675,2	221 763,5	283 556,1	139258,7	49,11
у % до ВВП	4,83	4,87	5,07	5,28	5,19	-	-
у % до доходів бюджету	18,70	18,89	20,02	21,69	23,49	-	-
у % до ПН	22,90	22,82	23,91	26,83	26,80	-	-
Внутрішні податки на товари та послуги	416 202,2	508 466,4	546 077,5	518 413,1	663 397,6	247195,4	37,26
у % до ВВП	13,95	14,28	13,73	12,36	12,15	-	-
у % до доходів бюджету	53,96	55,38	54,21	50,72	54,97	-	-
у % до ПН	66,05	66,90	64,96	62,74	62,71	-	-
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	23 521	28 727,5	30 482	28 621	33 934	10413	30,68
у % до ВВП	0,79	0,8	0,76	0,68	0,62	-	-
у % до доходів бюджету	3,05	3,13	3,02	2,80	2,81	-	-
у % до ПН	3,73	3,77	3,62	3,46	3,20	-	-
Інші податки та збори	(3516,1)	2 842,5	4 060,5	3 221,4	3 697,4	7213,5	195,09
у % до ВВП	(0,12)	0,08	0,10	0,07	0,06	-	-
у % до доходів бюджету	(0,45)	0,30	0,40	0,31	0,30	-	-
у % до ПН	(0,55)	0,37	0,48	0,38	0,34	-	-

Джерело: розраховано за даними [7,8,9 та 24].

Як показують результати дослідження прослідковується динаміка в сторону збільшення податкових ресурсів до бюджету[23]. За результатами 2021 р. податкові надходження складають 87,66 % від загальної суми доходів, це показник вищий за 2017 р. на 5,97%. В свою же чергу податкові надходження за досліджуваний період зросли на 427726,6 млн грн або на 40,43 %. З основних показників зростає сума податків з рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів на 32,28 % в порівнянні за 5 років. Приріст за досліджуваний період становив з внутрішніх податків на товари та послуги, що склали 247195,4 млн грн або на 37,26 %, податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості зросли на 30,68 %. З наших міркувань, ми бачимо здійснюється контроль за податковими надходженнями, підвищується податкова культура, що сприяє збільшенню надходжень до бюджету [10]. Більш детальніше про податкові надходження, можна розглянути на (рис. 2.1).

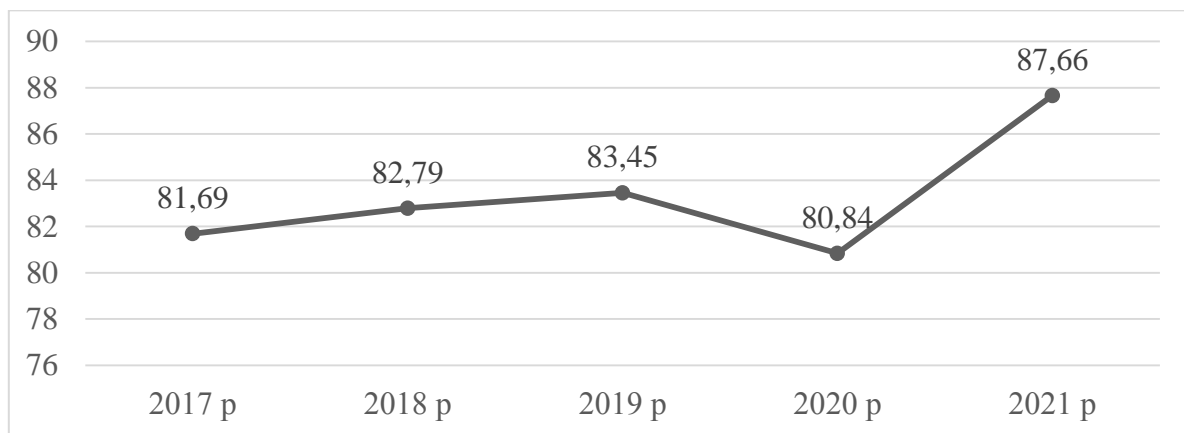

Рис. 2.1 Динаміка податкових надходжень у складі бюджету за 2017 – 2021 рр.

Джерело: побудовано на основі даних [7,8,9].

Як ми бачимо, з рис. 2.1 питома вага податкових надходжень у відносному значенні неодноразово змінювалась, найменшу частину становила в 2020 році, а саме 80,84 % доходів бюджету. Максимум за досліджуваний період, можна розглянути в 2021 році – 87,66 %. Це говорить про те, що

надходження від податків збільшились, це є позитивним елементом для економіки в цілому[11].

Детальніше про податкові надходження, можна розглянути на (рис. 2.2).

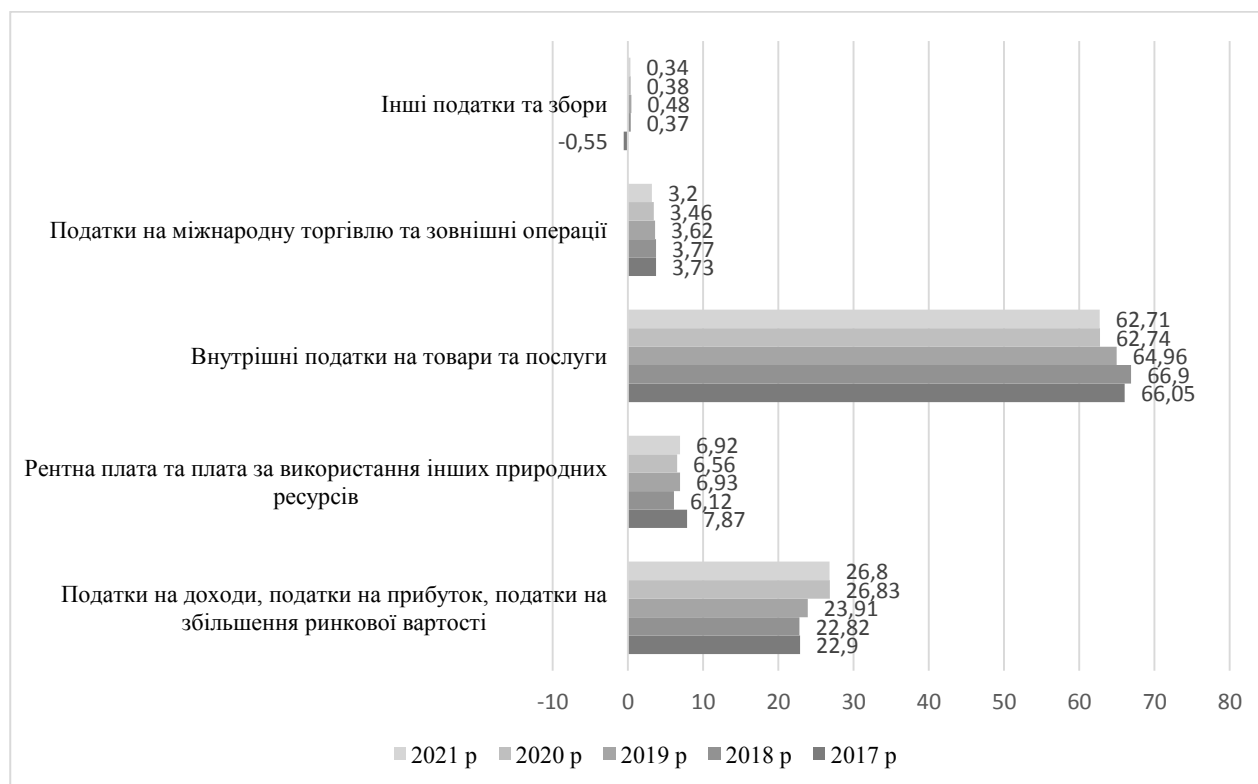

Рис. 2.2 Питома вага податкових надходжень в розрізі ключових податків, що надходять до державного бюджету за 2017 – 2021рр.

Джерело: побудовано на основі даних [7,8,9].

Отже, виходячи з даних на рис. 2.2., можна сказати, що домінуючу роль серед податкових надходжень займають внутрішні податки на товари та послуги, до яких входять: акцизний податок та податок на додану вартість[29]. З чого можна зробити висновок, що здійснення чіткого митного контролю, а також правильність нарахувань з ПДВ, принесли ці надходження[12]. В свою чергу ж податки на доходи, прибуток, та податки на збільшення ринкової вартості, складають меншу частину від податкових надходжень за досліджуваний період, в середньому ця частка складає 26 %.

Виходячи з того, що домінуючу питому вагу податкових надходжень Державного бюджету України складають непрямі податки [13], розглянемо їх більш детально (табл. 2.2 та рис. 2.3, 2.4)

Таблиця 2.2

Частка податків на споживання у ВВП, доходах та податкових надходженнях Державного бюджету України за 2019-2021 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Приріст 2021/2017 рр.	
						млн. грн.	%
Валовий внутрішній продукт, млн. грн	2982920	3558706	3974564	4194102	5459574	2 476 654	45,36
Доходи Державного бюджету України, млн. грн.	771 266,6	917 998,9	1007303,2	1022051,9	1206726,1	435459,5	36,08
Податкові надходження бюджету України, млн. грн.	630 095,7	760 016,4	840597,3	826263,9	1057822,3	427726,6	40,43
Податок на додану вартість, млн. грн.	302866,2	384362,9	415844	389900,1	524711,5	221845,3	42,27
Акцизний податок, млн. грн.	113336	124103,5	130233,5	128513	138686,05	25350,05	18,27
Мито, млн. грн.	23521	28727,5	30 482	28 621	33 934	10413	30,68
Разом податків на споживання, млн. грн.	439723,2	537193,9	576559,5	547034,1	697331,55	257608,35	36,94
Частка податків на споживання у ВВП, %	14,74	15,09	14,5	13,04	12,77	-	-
Частка податків на споживання у доходах бюджету, %	57,01	58,51	57,23	53,52	57,78	-	-
Частка податків на споживання у податкових надходженнях, %	69,78	70,68	68,58	66,20	65,92	-	-

Джерело: розраховано за даними [7,8 та 9]

Як показують дослідження частка податків на споживання у податкових ресурсах та доходах бюджету за 2017-2021 рр. є переважаючою[30]. Питома вага даних ресурсів у доходах державного бюджету складає[14]: у 2017 р. – 57,01 %, в 2018 р. – 58,51 %; 2019 р. – 57, 23%; у 2020 р. – 53, 52%; у 2021 р. – 57, 78%; у податкових надходженнях: у 2017 р. - 69,78 %, в 2018 р. - 70,68% 2019 р. - 68,58%; у 2020 р. – 66,20%; у 2021 р. – 65,92%. В 2018 році була найбільша питома вага податків на споживання, після чого значення падає, цьому впливають ухилення від оподаткування, низька податкова культура, війна на Сході України [16].

Приріст податкових ресурсів, більш детально можна проаналізувати з (рис. 2.4).

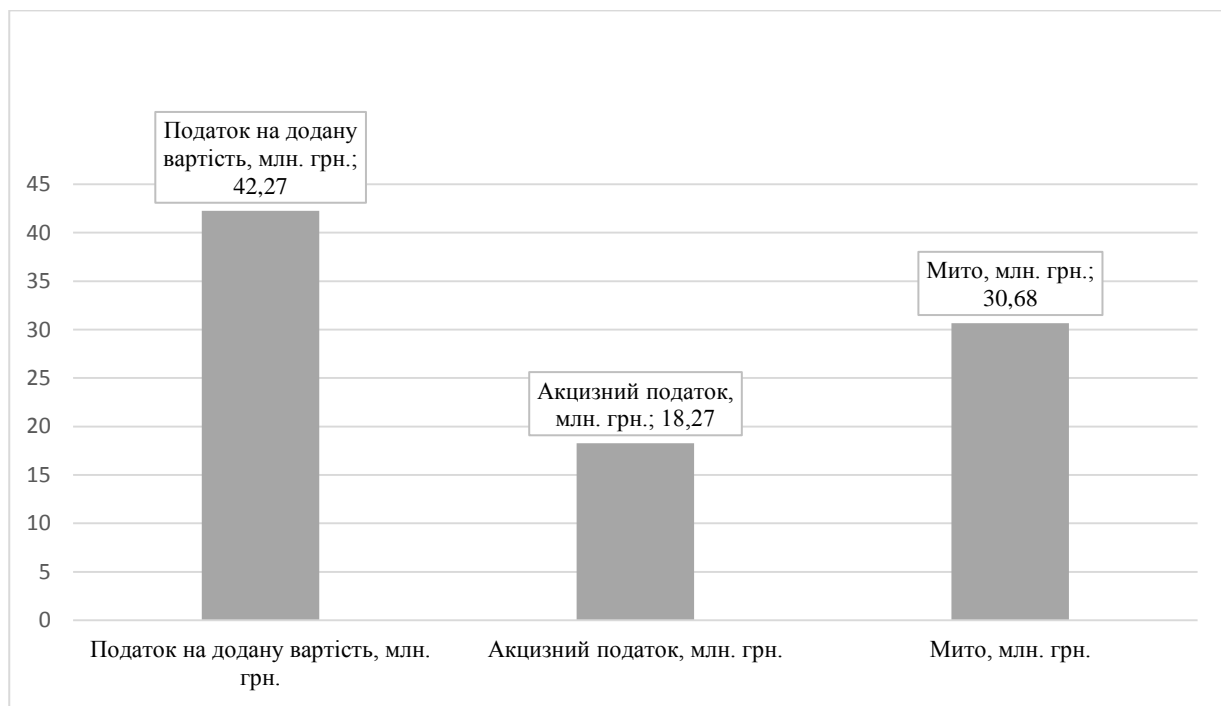

Рис. 2.3 Питома вага приросту податків на споживання в доходах державного бюджету за 2017-2021рр.

Джерело: побудовано на основі даних [7,8,9].

Найбільший приріст податкових надходжень за досліджуваний період має податок на додану вартість, він склав – 42,27%, це є позитивним моментом, адже говорить про ефективність адміністрування податку[33].

Результати наших досліджень підтверджує Дем'янишин В. Г. та стверджує, що накопичення з податку на додану вартість складають найбільшу суму, а це дає державі економічний рушій для фінансової системи та для покращення економіки. [13]. Разом з тим не можна занижувати значення податків на доходи та прибуток у формуванні дохідної частини бюджету. Частка та динаміка податків на доходи та прибутки за період 2017-2021 рр. в представлена (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Частка податків на доходи та прибутки у ВВП, доходах та податкових надходженнях Державного бюджету України за 2017-2021 рр.

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Приріст 2021р.до2017р.	
						млн.грн	%
Доходи бюджету, млн. грн.	771266,6	917998, 9	1007303,2	1022051,9	1206726,1	435459,5	36,08
Податкові ресурси, млн. грн.	630095,7	760016, 4	840597,3	826263,9	1057822,3	427726,6	40,43
Податок на доходи фізичних осіб, млн. грн.	70177,8	91123,6	106155,3	111302,5	137580,1	67402,3	48,99
Податок на прибуток підприємств, млн. грн.	67119,6	82327,4	95520	110461	145976	78856,4	54,02
Частка податків на доходи та прибутки в доходах бюджету, %	17,80	18,89	20,02	21,69	23,49	-	-
Частка податків на доходи та прибутки у сумі податків, %	21,78	22,82	23,99	26,83	26,80	-	-

Джерело: розраховано за даними [7,8 та 9]

Як свідчать дані таблиці 2.3 питома вага податків на доходи та прибутки у доходах і податкових надходженнях Державного бюджету України у 2017 -

2021 рр. є значною. Так, частка цих податків у доходах державного бюджету складала в 2017 – 17,80 %; у 2018 р. – 18,89 % у 2019 р. – 20,02%; у 2020 р. – 21,69%; у 2021 р. – 23,49 %. Це позитивно для економіки країни в цілому, адже ресурси йдуть в бюджет країни, підприємства виходять з тіні, податкова системи йде на правильному шляху, податки є основним джерелом поповнення бюджету, це в свою чергу є заслугою чіткого контролю сплати та нарахування податку[19], збільшення кількості офіційно працюючого населення[19]. Приріст податків на доходи та прибутки, більш детальніше розглянемо на рисунку (рис. 2.4)

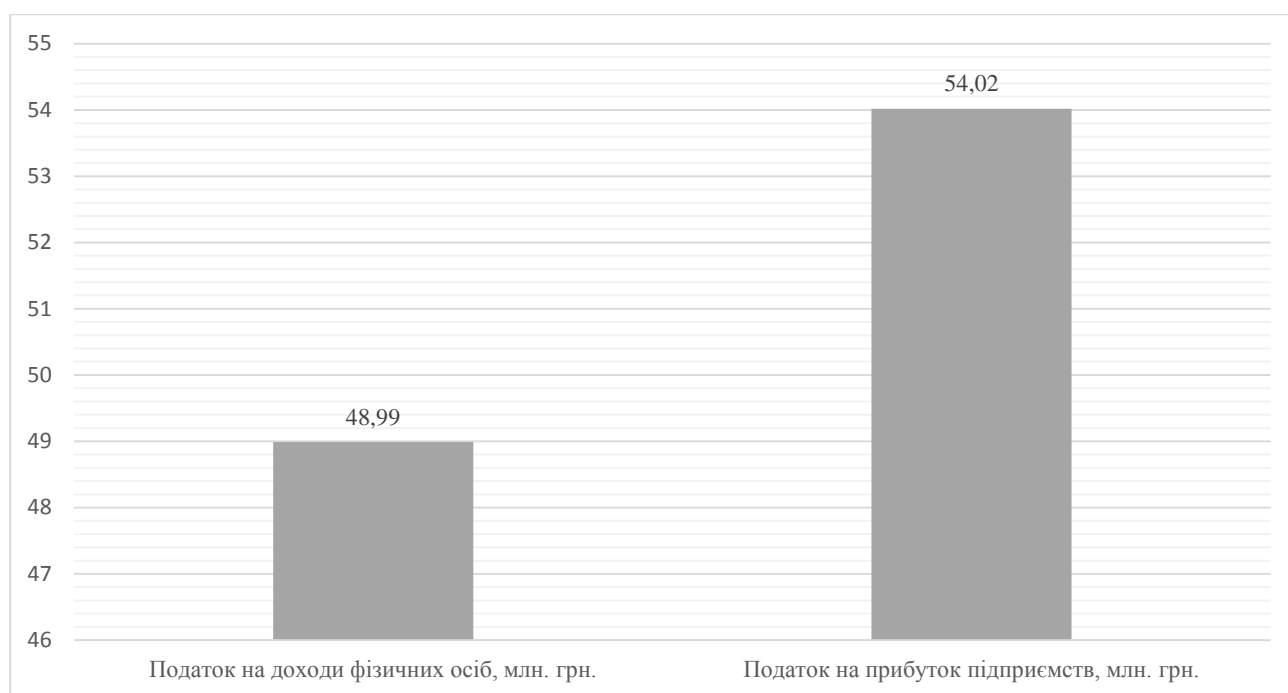

Рис. 2.4 Питома вага приросту податків на доходи та прибутки за 2017-2021рр.

Джерело: побудовано на основі даних [7,8,9].

Проаналізувавши рис. 2.4, ми бачимо стрімкий приріст податку на прибуток за досліджуваний період складає 54,02 % або в 2 рази, в порівнянні з 2017 р. Податок на доходи фізичних осіб, теж має позитивний приріст, який складає 48,99 %. З чого можна зробити висновок, що прослідковується тенденція виходу підприємств з тіні і збільшується чисельність офіційно працюючого населення[12].

Збільшення надходжень ПДФО пояснюється змінами в податковому законодавстві (введення нових об'єктів оподаткування, розширення чинної бази оподаткування, зміна ставки податку тощо), які зумовили зростання податкового навантаження на трудові доходи, та різкою девальвацією гривні і пов'язаних з нею інфляційних процесів, у свою чергу, роботодавці виводять заробітні плати з «тіні»[28]. Також, з таблиці ми бачимо стрімке збільшення податку на прибуток, що в свою чергу є вдосконаленням адміністрування та моніторингу платників з податку на прибуток [17].

Разом з тим, актуальним залишається питання інтенсифікації державної політики на ринку праці з метою працевлаштування громадян, особливо – в реальному секторі економіки, як первинного джерела генерації доходів суспільства та об'єкта податкового розподілу [22]. Це створить передумови для відносно «повної» зайнятості, завантаження потенційно вакантних та створення нових робочих місць, що підвищить загальну чисельність платників податку на доходи фізичних осіб, а при достатньому рівні доходів громадян - постане надійною гарантією зростання фіскальної ефективності цього податку, чим істотно знизиться податковий ризик в механізмі особистого прибуткового оподаткування. При цьому важливим є також впровадження заходів щодо легалізації вже працевлаштованого населення [27]. Проте, незважаючи на збільшення обсягів податкових надходжень до зведеного бюджету впродовж останніх років, податкова система України залишається недосконалою.

Основні недоліки саме такі:

- нечіткий та нерівномірний розподіл податкового навантаження;
- становлення податкової системи як чинник зменшення зростання економіки та активності інвестицій, стимулювання ухилення від сплати податків і відтік капіталів за кордон[18];
- проблема з подвійного оподаткування;
- нестабільність податкового законодавства [26].

У Зведеному бюджеті України податкові надходження займають близько 80%, тобто є найбільшою бюджетоутворюючою ланкою[24].

Висновки до розділу 2

1. В результаті досліджень констатовано значний ріст доходів зведеного бюджету в цілому та податкових надходжень зокрема. За досліджуваний період загальна сума податкових надходжень зведеного бюджету виросла вдвічі, але попри абсолютний приріст, їх частка у бюджеті є нестабільною.

2. Встановлено, що надходження від внутрішніх податків на товари та послуги є важливим та ефективним важелем наповнення дохідної частини державного бюджету. Сума податкових надходжень що сплачується до державного бюджету щорічно зростає із 439723,2 млн грн. в 2017р. до 697331,55 млн грн. в 2021 р. або на 36,94 % з відповідним ростом податкового навантаження.

3. В результаті аналізу встановлено стрімкий приріст податку на прибуток за досліджуваний період в 2 рази. Податок на доходи фізичних осіб, теж має позитивний приріст, на рівні 49%. Як наслідок, прослідковується тенденція виходу підприємств з тіні і збільшується чисельність офіційно працюючого населення.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

У сучасних економічних реаліях актуальним є питання адекватного забезпечення обсягу надходжень до бюджету та його ефективне використання, набувають особливого значення. Слабкість законодавства, застарілі та неефективні підходи поширені в організації бюджетних відносин в купі з економічним спадом погіршує наповнення та забезпечення бюджету, а відтак соціально-економічний розвиток держави[25].

В результаті дослідження теоретичних постулатів та проведення аналізу визначено проблемами формування доходів державного бюджету України, а саме:

- динамічні зміни податкового законодавства, підвищення податкової ставки призводять до ухилення від сплати податків;
- відтік іноземних інвестицій і дестабілізація національної валюти, корпоративні звільнення, скорочення виробництва або повне закриття бізнесу;
- посилення інфляції, в основному відображеної в імпорті, це призводить до зменшення імпорту товарів та нового витку інфляції;
- ухилення від сплати податків компаній, та росту тенденцій несплати податків фінансово стабільними компаніями[34];
- зменшення податків від власності та підприємницькій діяльності;
- зменшення адміністративних зборів та платежів.

Позитивними чинниками джерел формування бюджету в свою чергу можуть виступати[6]:

✓ політика відмови від надання податкових пільг та списання і реструктуризації податкової заборгованості, що може бути реалізовано шляхом зниження ставок оподаткування або скасування окремих видів податків (зборів, обов'язкових платежів), є одним із напрямів сучасної податкової політики

України (введення нових податків або підвищення ставок оподаткування за вже існуючими, вдосконалення адміністрування податків з метою наповнення бюджету; розширення бази; оподаткування податків)[35];

✓ адаптація податкового законодавства до європейських стандартів обумовлює перегляд певних елементів податкової системи, зокрема, об'єктів оподаткування, податкової бази та ставок оподаткування за окремими видами податків, приведення у відповідність структури податкової системи до прикладу розвинутих європейських країн[17];

✓ удосконалення механізму координації бюджетного процесу, розробки ефективної бюджетної та податкової політики в умовах воєнного стану;

✓ підготовка єдиної методології прогнозування і планування бюджетних доходів, яка має визначати цілі та завдання планування і прогнозування доходів бюджету, відповідальні органи виконавчої влади за адміністрування того або іншого дохідного джерела, а також особливості організації та забезпечення планування надходжень по кожному виду доходів. Запровадження зазначеної методології дає змогу підвищити ступінь прозорості та керованості бюджетного процесу[26].

Прогнозування податкових надходжень до державного бюджету є одним з головних, та одним з важливих методів для ефективного управління бюджетною системою держави, на жаль, мало застосовуваного. Причина в тому, що є брак досвіду кваліфікованих спеціалістів, немає чітких прийомів, наукової літератури, яка б в свою чергу забезпечила, методикою та даними для здійснення відповідних прогнозів[20].

Здійснення прогнозування податкових надходжень до бюджету України в дипломній роботі виконується загальновідомим науковим методом Монте – Карло.

Попри все, важливим етапом визначення ключових показників бюджету країни вступає прогнозування обсягу податкових надходжень, який залежить від багатьох нерегульованих факторів. Правильне прогнозування доходів

бюджету слугує підґрунтям створення умов для балансу між потребами і можливостями держави [20].

Разом з тим Щербіна В. В. у наукових доробках присвячених оцінці методичного забезпечення макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету України стверджує що «аналіз вихідних експерименту дає можливість зробити висновок що жодна із наявних методик не забезпечує єдиних оптимальних прогнозів для кожного з доходів державного бюджету України» [35].

Тофанюк О. В. досліджуючи методики прогнозування надходження від податку з доходів фізичних осіб до регіонального бюджету відносно сфери їх застосування стверджує, що «статистичний метод дає можливість розрахувати реальний обсяг надходження від податку який має надходити до бюджету регіону»[20]. Разом з тим «кореляційно-регресійний метод є корисним при плануванні бюджетних показників на наступний рік та складанні обласного бюджету»[38].

Для здійснення планування податкових надходжень до державного бюджету в цілому, ключових податків на споживання та їх частки в доходах бюджету та податкових надходженнях зокрема, на короткостроковий термін перспективою буде використання методу імітаційного моделювання. Даний метод, в свою чергу, буде враховувати зовнішні та внутрішні чинники, та за допомогою так званого «сценарію» дозволить нам побачити найбільш реальну ситуацію щодо стану ВВП, доходів державного бюджету що формуються на основі податкових надходжень непрямих податків, так званих податків на споживання. В основу прогнозу закладено метод Монте – Карло (табл. 3.1).

Дані, отримані в результаті моделювання, можуть бути сконструйовані так, щоб відображати ймовірний перебіг подій за трьома сценаріями: песимістичним, оптимістичним і найбільш ймовірним [20].

Таблиця 3.1

Прогнозування доходів бюджету, податкових надходжень та податків на споживання до Державного бюджету України, млн. грн.

Показники	Сценарії		
	Песимістичний	Оптимістичний	Найбільш імовірний
Валовий внутрішній продукт, млн. грн	2983701	5458423	4185810
Доходи Державного бюджету України, млн. грн.	771603	1206561	990248,07
Податкові надходження Державного бюджету України, млн. грн.	630423	1056709	849753,774
Податок на додану вартість, млн. грн.	303188	1056709	412260
Акцизний податок, млн. грн.	113387	138684	125786
Мито, млн. грн.	23529	33907	28602,7
Разом податків на споживання, млн. грн.	448433	689832	566650
Частка податків на споживання у ВВП, %	8,5	22,4	13,9
Частка податків на споживання у сукупних доходах бюджету, %	38,1	88,7	58,1
Частка податків на споживання у податкових надходженнях, %	43,3	104,3	68,0

Джерело:[власні дослідження].

Отже, результати аналізу демонструють правдивість отриманих даних. Це пояснюється тим, що стандартні відхилення всіх показників для всіх 10 випадків значно нижчі за їхні середні відхилення, а всі коефіцієнти варіації менші за 1. Тому ймовірність того, що розраховані прогнози справдяться, досить висока. Результати ймовірнісного аналізу показують, що ризик дефолту не перевищує 0% [20].

Оскільки ключовим податком у формуванні доходів бюджету є податок на додану вартість то за результатами песимістичного прогнозу його сума складе біля 303 млн грн, за результатами оптимістичного більше 1 млрд грн., а найбільш ймовірне надходження від податку до бюджету складе біля 412 млн

грн. Що стосується акцизного податку то за оптимістичним прогнозом розмір надходжень складатиме 138 млн грн, а найбільш ймовірна сума надходжень в межах 125 млн грн. При цьому песимістичний прогноз передбачає зростання податкових надходжень із найменшими темпами зростання в найближчий період, тоді як оптимістичний прогноз – з найвищими темпами зростання, швидше за все, це найбільш ймовірний – отримані за результатами імітаційного моделювання.

Отримані результати планування податкових надходжень до державного бюджету в цілому, ключових податків на споживання та їх частки в доходах бюджету дозволять використовувати позитивні моменти і реагувати на негативні сигнали. Зокрема, країна має потенціал для розробки податкової політики, яка може належним чином збільшити податкові надходження. Ми вже бачили це на прикладі податку на споживання. Цей оптимістичний прогноз передбачає значення, яке майже вдвічі перевищує найімовірніше значення, в результаті чого частка податку на споживання у доході становитиме 88,7%. У цьому випадку необхідно вказати можливі шляхи поліпшення ситуації і чітко їм слідувати.

Висновки до розділу 3

1. Встановлено, що основами вдосконалення оподаткування податками повинні бути максимально наближеними до потреб платників податку. Для того, щоб уникнути втрат державного бюджету та зменшенню відтоку капіталу за кордон потрібно застосувати використання індивідуальних підходів та податкових інструментів.

2. Доведено, що за результатами прогнозування обсяги дохідної частини державного бюджету зростатимуть. Цей оптимістичний прогноз передбачає значення, яке майже вдвічі перевищує найімовірніше значення, в результаті чого частка податку на споживання у доході становитиме 88,7%. У

цьому випадку необхідно вказати можливі шляхи поліпшення ситуації і чітко їм слідувати.

3. Як свідчать результати досліджень, ключовим податком у формуванні доходів бюджету є податок на додану вартість то за результатами песимістичного прогнозу його сума складе біля 303 млн грн, за результатами оптимістичного більше 1 млрд грн., а найбільш ймовірне надходження від податку до бюджету складе біля 412 млн грн. Що стосується акцизного податку то за оптимістичним прогнозом розмір надходжень складатиме 138 млн грн, а найбільш ймовірна сума надходжень в межах 125 млн грн.

ВИСНОВКИ

1. Констатовано, що надходження від податків є основою формування бюджетних ресурсів, а їх стягнення є виступає в системі принципів як фіскальна достатність. Податкові надходження виступають в ролі обов'язкових платежів, які приймають участь в перерозподілі ресурсів. Основними податками що впливають на формування дохідної частини державного бюджету можна вважати податок на додану вартість, акцизний податок, податок на прибуток підприємств.

2. Встановлено що акумулювання достатнього розміру надходжень в державний бюджет є ключовим чинником для забезпечення стабільності військової економіки. В свою чергу, державні інституції завдяки бюджетним доходам здійснюють зовнішню та внутрішню політику в межах держави. Вони можуть регулювати та стимулювати певні галузі, примножуючи доходи бюджету і сприяти соціальному розвитку, а це в свою чергу стимулює збільшення асигнувань із бюджету, що принесе в свою чергу позитивні зміни для розвитку в цілому.

3. Обґрунтовано що законодавчим актом, щодо регулювання загальнодержавних та місцевих податків і зборів виступає Податковий кодекс України, який трактує положення щодо встановлення, скасування та зміни податків і зборів в Україні. Значну увагу необхідно приділяти оптимальному перерозподілу ВВП через державний бюджет. Це допомагає провести раціонально політику у фіскальній та бюджетній сфері країни, забезпечити економічний розвиток та покращити якість державних послуг.

4. Доведено, що надходження від внутрішніх податків на товари та послуги є важливим та ефективним важелем наповнення дохідної частини державного бюджету. Сума податкових надходжень що сплачується до державного бюджету щорічно зростає із 439723,2 млн грн. в 2017 р. до 697331,55 млн грн. в 2021 р. або на 36,94 % з відповідним ростом податкового

навантаження. Податок на додану вартість виступає ключовим джерелом наповнення бюджету.

5. За досліджуваний період загальна сума податкових надходжень зведеного бюджету майже подвоїлась, але при абсолютному приросту доходів їх питома вага не завжди є стабільною. Це свідчить про те, що якщо й відбувається постійне вдосконалення розрахунків з бюджетом, фіскальна функція податків є не завжди досконалою, через постійну динаміку пільг, наявності специфічних податкових інструментів та недосконалості податкового законодавства.

6. Ключовим податком у формуванні доходів бюджету є податок на додану вартість то за результатами песимістичного прогнозу його сума складе біля 303 млн грн, за результатами оптимістичного більше 1 млрд грн., а найбільш ймовірне надходження від податку до бюджету складе біля 412 млн грн. Що стосується акцизного податку то за оптимістичним прогнозом розмір надходжень складатиме 138 млн грн, а найбільш ймовірна сума надходжень в межах 125 млн грн. Цей оптимістичний прогноз передбачає значення, яке майже вдвічі перевищує найімовірніше значення, в результаті чого частка податку на споживання у доході становитиме 88,7%. У цьому випадку необхідно вказати можливі шляхи поліпшення ситуації і чітко їм слідувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богатирьова Є. М. Податкове навантаження як індикатор результативності податкових реформ в Україні. *Економічний простір*. 2020. № 84. С. 110-121.
2. Богатирьова Є. М. Податкові реформи в Україні: результативність та стратегічні орієнтири : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Богатирьова Євгенія Миколаївна ; Одес. нац. екон. ун-т. – Одеса, 2020. – 19 с.
3. Бюджетний кодекс України. *Законодавство Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 15.11.2022).
4. Бюджетний менеджмент: підручник за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2019. 864 с
5. Василик О. Д. Бюджетна система України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2020. 252 с.
6. Васюк Ю. М. Податковий контроль в умовах реформ в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2021. № 3. С. 27-36.
7. Верховна Рада. 2019. *Закон України про державний бюджет за 2019 р.* [online]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19#Text> [Дата звернення 1 листопада 2022].
8. Верховна Рада. 2020. *Закон України про державний бюджет за 2020 р.* [online]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text> [Дата звернення 1 листопада 2022].
9. Верховна Рада. 2021. *Закон України про державний бюджет за 2021 р.* [online]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> [Дата звернення 1 листопада 2022]
10. Глухова В.І. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України в сучасних умовах / В.І. Глухова, І.П. Іванова // Міжнародний науковий журнал Інтернаука 2020. № 5. С. 111–114. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_5_34

11. Городецька Т.Е. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету / Т.Е. Городецька, А.С. Поровай // Молодий вчений. 2020. № 2 (42). С. 243–247. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/2/59.pdf>.
12. Городецька Т.Е., Поровай А.С. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету. Молодий вчений. 2021. № 2(42). URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/2/59.pdf>.
13. Дем'янишин В.Г. Податковий механізм формування доходів бюджету: концептуальні засади теорії та напрями модернізації. *Світ фінансів*. 2021. №2 (51). С.75.
14. Доходи Державного бюджету України. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> (дата звернення: 01.11.2021)
15. Єгарміна В.Д. Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2019. № 1. С. 43-47.
16. Інформаційний сайт «Ціна держави». Бюджет України. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/#1>.
17. Комончук С. Критерії ефективності ведення податкової політики. *Бізнес інфо*. 2019. Вип. 3. С. 267–271.
18. Лебедзевич Я.В. Вплив макроекономічних факторів на стан адміністрування податків / Я.В. Лебедзевич // Вісник ЖДТУ. 2020. № 4 (74). С. 166–175. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/59715/55585>.
19. Лірник С.В. Аналіз формування податкових надходжень бюджету України. *Матеріали збірника праць учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку»*. (03 листопада 2022 р, Житомир). С. 124-127.
20. Лірник С.В. Прогнозування обсягів податкових надходжень державного бюджету за методом Монте – Карло *Студентська науково-практична конференція «Студентські наукові читання - 2022» за результатами I*

- туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт: Поліський національний університет, 2022 р. Житомир, 2022. С. 122-125.
- 21.Лірник С.В. Теоретичні аспекти формування дохідної частини державного бюджету. *Студентська науково-практична конференція «Фінансове забезпечення економіки» (20 червня 2022 р., Поліський національний університет)*. Житомир, 2022. С. 151-155.
- 22.Мельничук О. П. Податкове навантаження у системи оподаткування України. *Економіка і регіон*. 2020. № 2. С. 114-120.
- 23.Михайленко В.В., Сокирко О.С. Аналіз динаміки податкових надходжень до Державного бюджету України. 2021. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/134.pdf>
- 24.Міністерство фінансів України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua>
- 25.Нікітішин А.О. Податкові надходження: сучасний стан та роль у бюджетній політиці / А.О. Нікітішин, І.С. Хозінська, В.В. Пасічник. URL: http://www.rusnauka.com/32_PRNT_2019/Economics/3_149335.doc.htm.
- 26.Одінцова Т. М. Оптимізація податкового навантаження як інструмент економічного зростання. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2020. № 2. С. 253-265.
- 27.Податки і збори: сучасні тенденції та перспективи. [Вдовиченко А. М. та ін., за заг. ред. В. М. Мазярчука]. Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2021. 392 с.
- 28.Податковий кодекс України - Законодавство *Верховної Ради України*. [веб-сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.
- 29.Податковий менеджмент: підручник / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, А.Я. Кізима, В. В. Карпова. К.: Знання, 2021. 525 с.
- 30.Полторац А. С. Аналіз податкових надходжень у структурі доходів зведеного бюджету України / А. С. Полторац, Є. П. Гнатенко // *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. – 2021. – № 2(5). – С. 130–134.

- 31.Пушкарьова В.М. Історія фінансової думки і політики податків. М.: *ИНФРА-М*, 2019. С. 40
- 32.Реформування податкової системи // Газета «Юридичний вісник України». URL:
http://yuricom.com/ua/yuridichniy_visnyk_ukrainy/overview/?id=991
- 33.Сайт Державної фіскальної служби України. Звіт про результати оцінки системи податкового адміністрування України за допомогою Діагностичного інструменту оцінки податкового адміністрування (TADAT). URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/339853.html>.
- 34.Самусевич Я. В. Реформування податкової системи України в умовах податкової конкуренції: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 *Українська академія банківської справи*. Суми, 2021. 22 с.
- 35.Сафонова О. Д. Податкова система України: сучасний стан та вплив на економіку країни. *Економіка харчової промисловості*. 2019. № 3. С. 13-17.
- 36.Смашнюк О.В., Громова А.Є. Аналіз надходження прямих та непрямих податків до бюджету України. *Інноваційний розвиток: освіта та наука XXI століття*. 2020. Т.3. С. 16–22.
- 37.Сьомченко В.В., Денисенко А.А. Доходи та видатки бюджету в системі соціально-економічного розвитку України. URL:
http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/4_15_uk/11.pdf
- 38.Тарасюк М. Формування доходів бюджету в умовах трансформації економіки. *Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту*. 2021.№ 5. С. 63–71.
- 39.Тарасюк М.В., Сирочетник О.С. Доходи бюджету в системі соціально-економічного розвитку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Вип. 21. Ч. 2. URL : http://www.visnyk-ekonom.uzhnu.uz.ua/archive/21_2_2020ua/21.pdf.
- 40.Теорія фінансів: підручник за заг. ред. В.М. Федосова,. К.: Центр учбов. літ-ри, 2019 77 с.